

Kemoterapi Nedir?

Kemoterapi, tümörün ilaçla tedavi edilmesidir. Hızla bölünerek ve büyüyerek çoğalan kanser hücrelerinin büyümesini durdurur veya yavaşlatır. Kanseri tedavi etmek (kür sağlamak) ve tekrar etme riskini azaltmak amacıyla kullanılacağı gibi, ağrı veya başka şikayetlere yol açan tümörlerin küçültülmesi amacıyla da kullanılabilir.

Kanserin birçok çeşidinde kemoterapi kullanılmaktadır. Çoğu zaman, kanser tedavisinde kemoterapiden önce veya sonra cerrahi tedavi ve/veya ışın tedavisi (radyoterapi) yapılmaktadır.

Cerrahi veya radyoterapi öncesinde, tümör boyutunu küçültmek için kemoterapi önerilebilir. Bu, 'neoadjuvan kemoterapi' olarak adlandırılır. Tersine, cerrahi veya radyoterapi sonrasında mikroskobik veya makroskobik kalan kanser hücrelerini yok etmek amacıyla verilen kemoterapiye 'adjuvan kemoterapi' denilmektedir.

Kemoterapi Nasıl Uygulanır?

Kemoterapi, birçok yolla verilebilir:

- Oral (ağızdan): Hap, kapsül veya sıvı şeklinde.
- Damar yoluyla (en sık kullanılan): Toplardamar içerisinden.
- Enjeksiyon: Kol, kalça içerisinde kasa veya cilt altına enjeksiyon şeklinde.
- İntraperitoneal: Karın boşluğu içerisine kemoterapi direk verilir.
- İntratekal yol: İlacın beyin ve spinal kord arası boşluğa enjekte edilmesi.
- İntraarteryel: Atardamar içerisinden.

Jinekolojik onkolojide sık kullanılan kemoterapi ilaçları, genellikle el veya kolunuzdan açılmış olan damar yolu aracılığıyla verilir. Hangi yollardan verilirse verilsin, ilaçlar kana karışarak kanser hücrelerine ulaşırlar. Kanser hücrelerinin bölünmesini, çoğalmasını engeller ve bu hücreleri tahrip ederek yok olmasını sağlarlar.

Kemoterapi İlaçları Nelerdir? Ne Sıklıkta Alınır?

Jinekolojik kanser tedavisinde çeşitli kemoterapi ilaçları mevcuttur. Bunların bir kısmı tümöre doğrudan etkili kemoterapötik ilaçlar (sitotoksikler) ve biyolojik ajan olarak tanımlanan tümör hücrelerine değişik mekanizmalar ile etki ederek tümörü ortadan kaldıran ajanlardır. Bazı durumlarda hormonlarda kanser tedavisinde kullanılır. Ayrıca bazı ilaçlar ise tümöre doğrudan etkili ilaçların etkisini arttırmak ya da yan etkilerini

azaltmak veya yok etmek amacıyla kullanılır. Kanseri tipine, yaygınlığına, daha önceden kemoterapi alınmış veya alınmamış olması durumuna göre ilaç çeşitleri önerilecektir. Diyabet, tansiyon, böbrek/karaciğer hastalıkları, kalp hastalığı gibi, ek sistemik hastalık varlığı da ilaç seçiminde rol oynamaktadır.

Kemoterapide, tedavi şemaları oldukça değişkendir. Tedavi uygulama süresi ve sıklığı, hastalığınızın ve sizin durumunuza göre özel olarak seçilen kemoterapi şemasına bağlıdır. Bu aşamada, kanser tipi, yaygınlığı, kemoterapiden beklenen fayda, ilaç çeşidi ve kemoterapiye cevap gibi faktörler göz önüne alınır. Kemoterapi, genellikle planlanmış aralıklarla kürler şeklinde verilir. Her ilaç kürü, birkaç saatten bir kaç güne kadar sürebilir. Kür aralarında belirlenmiş dinlenme zamanları vardır.

Kemoterapi, bu konuda eğitimli kişilerin çalıştığı merkezlerde uygulanmalıdır. Hekiminiz izni olmadan kesinlikle herhangi bir hastanede veya evde, kemoterapi uygulama tecrübesi olmayan herhangi bir sağlık görevlisi tarafından uygulanmamalıdır.

Kemoterapinin Yan Etkileri Nelerdir?

Kemoterapi, hızla çoğalan kanser hücrelerinin yanı sıra, hızlı çoğalan normal hücreleri de zarar verebilir. Bu tür hücreler, özellikle kemik iliği, saç dibi, sindirim ve üreme sisteminde yer almaktadır. Dolayısıyla, kemoterapi almakta olan kişilerde, saç dökülmesi, bulantı ve kusma gibi yan etkiler görülebilir. Kemoterapinin bitmesiyle beraber, yan etkilerin azalması veya geçmesi beklenir.

Kemoterapiye bağlı en sık görülen yan etkilerden birisi ise yorgunluktur. İlaç alımından kısa süre sonra, bitkinlik hissedilebilir. Özellikle kemoterapi alınan ve kemoterapiyi takip eden ilk günde bu his daha çok yaşanır. Yan etkilerin çoğu kemoterapi aldığınız sürede oluşur ve tedavinin tamamlanmasıyla kaybolur. Size verilen tedaviye göre olası yan etkiler ve alınabilecek önlemlerle ilgili, tedavi öncesinde hekiminizle konuşunuz.

Kemoterapiye Yanıt Veriyor muyum?

Kanserin kemoterapiye ne derecede cevap verdiğini anlamak için, hekiminiz belli aralıklarla takibe çağıracaktır. Muayene sonralarında, bazı kan testleri(tümör belirteçleri) ve MR, BT veya PET gibi bazı görüntüleme yöntemleri istenebilir. Kemoterapiye alınan cevabın, oluşan yan etkilerle bir ilişkisi yoktur. Şiddetli yan etkiler gelişmiş olması, kemoterapinin işe yaradığını gösteren bulgu değildir. Aynı şekilde, kemoterapisi boyunca

hiç yan etki gelişmemiş hastada kemoterapinin fayda göstermediği söylenemez. Yan etkilerle kemoterapinin kansere olan etkisi arasında hiçbir ilişki yoktur.

Kemoterapi Cinsel Yaşamımı Etkiler Mi?

Kemoterapi alan birçok hastanın cinsel yaşamı kemoterapiden etkilenmez. Ancak, kanserin tuttuğu yer (rahim ağzı ve vajen kanseri) ve yaygınlığına göre, cinsel yaşam hekiminiz önerisiyle ertelenebilir. Bu durumu, tanı konulduktan sonra ve tedaviye başlamadan önce hekiminizle konuşmanız önemlidir. Eğer, doktorunuz herhangi bir sınırlama getirmemişse, kemoterapi sırasında cinsel yaşamınıza devam edebilirsiniz. Yorgunluk, halsizlik, üzüntü ve fiziksel güçsüzlük de cinsel yaşamınızı olumsuz etkileyebilir. Bu durum geçicidir. Tedaviye başlamadan önce eşiniz ve siz, cinsel yaşamınızla ilgili endişelerinizi hekiminiz, hemşireniz ve psikoloğunuzla paylaşmalı, böyle bir görüşme için çekinmemelisiniz.

Acil Durumlar

Kemoterapi alacak hastanın, olası acil durumları bilmesi ve gerektiğinde doktoruyla temas kurması önemlidir.

Şu durumlarda, randevunuzu beklemeden acilen doktorunuza başvurmanız gerekmektedir:

- Ciltte oluşan morluklar
- Herhangi bir yerinizde kanama (ör. aşırı burun kanaması; idrarda, dışkıda kanama, diş etlerinde kanama, ağızdan kırmızı renkte kan gelmesi, öksürükten veya kusarken kan gelmesi)
- Ateş
- Vücutta toplu iğne başı büyüklüğünde döküntüler
- Vücutta yaygın döküntüler
- Nefes darlığı gelişmesi
- Yemek yemenizi engelleyen ağız yaraları, yutma güçlüğü
- Üç günden fazla süren gaz ve dışkı çıkaramama
- Ani gelişen uyuşma, çift görme problemleri, bilinç kaybı

